

Aktsomhetsvurderingen består av seks trinn.

Med utgangspunkt i veileder fra Forbrukertilsynet.

Trinn 1 – Forankre ansvarlighet:

Som et første trinn i aktsomhetsvurderingen må virksomheten forankre ansvarlighet i retningslinjene sine, jf. § 4 bokstav A. Konseptet “ansvarlig næringsliv” skal forankres hos ledelsen og formelt på papiret. Høyskolen må sette overordnede mål for hvordan den skal unngå- og forebygge skade. Disse overordnede målene må også utdypes, og følges opp med konkrete handlinger virksomheten forplikter seg til å utføre.

Retningslinjer for ansvarlig næringsliv omfatter hele virksomheten, leverandørkjeden og alle forretningspartnere.

Retningslinjene skal gi føringer for hvordan høyskolen skal opptre ansvarlig, høyskolens forventninger til ansvarlighet hos leverandører og forretningspartnere, og høyskolens planer for aktsomhetsvurderinger.

Ansvar for å gjennomføre aktsomhetsvurderingene må være tydelig plassert i virksomheten. Ledelsen er ansvarlig for aktsomhetsvurderingene, men ansvaret kan delegeres videre til riktig person. Styret har i vedtak S 10/23 gitt Rektor i oppdrag å utforme retningslinjer som er tilpasset DMMH.

Det utarbeides rutiner og planer for å samle informasjon om virksomhetens arbeid med aktsomhetsvurderinger. Arbeidstakere må gis nødvendig opplæring for å kunne gjennomføre aktsomhetsvurderingene.

Det må tilpasses ordninger til å omfatte spørsmål og klager knyttet til ansvarlig næringsliv.

Høyskolen må gjøre tiltak for å forbedre områder hvor retningslinjene for ansvarlighet ikke blir etterlevd.

Trinn 2 – Kartlegge negative konsekvenser:

Høyskolen må videre analysere både egen virksomhet, leverandørkjede og forretningspartnere. Målet med denne kartleggingen er å identifisere hvilke områder som utgjør høyest risiko for negativ påvirkning på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Risikoanalysen omhandler i denne sammenheng risiko for mennesker i og rundt virksomheten, ikke risiko for virksomheten i seg selv.

Høyskolen skal vurdere om skade allerede har skjedd, eller om det er en potensiell mulighet for skade. Den skal også identifisere virksomhetens relasjon til skade eller potensiell skade.

Det skal utarbeides en oversikt over høyskolens egne operasjoner, leverandører og forretningspartnere. Dersom det er hensiktsmessig og gjennomførbart, kartlegg også informasjon om underleverandører. Det er tale om en overordnet kartlegging basert på tilgjengelig informasjon.

Basert på informasjon om bransje, geografi, produkter og virksomheter, inkludert kjent risiko høyskolen har møtt tidligere, skal faktiske eller potensielle negative konsekvenser identifiseres hos de ulike enhetene.

Formålet for kartleggingen er å lete etter både faktiske negative konsekvenser og risiko for negative konsekvenser for menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold. En faktisk skade er et eksempel på at virksomheten faktisk har hatt negative konsekvenser for mennesker eller samfunn. En potensiell negativ konsekvens er en skade som enda ikke har skjedd, men som er sannsynlig ut fra risikobildet. Eksempler på risiko som bør undersøkes er overdreven bruk av overtid, lave lønninger som ikke dekker grunnleggende menneskelige behov, forurensning eller ulykker, diskriminering, tvangsarbeid og brudd på rett til privatliv. Listen er ikke uttømmende.

Trinn 3 – Iverksett tiltak:

Når høyskolen skal finne egnede tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser, må det tas utgangspunkt i prioriteringene og vurderingene gjennomført i kartleggingsfasen (Trinn 2). Hva slags tiltak som bør iverksettes, kommer blant annet an på hvilken relasjon høyskolen som virksomhet har til de negative konsekvensene som ble oppdaget under kartleggingen. Jo nærmere skaden høyskolen er, jo høyere ansvar har høyskolen for å rydde opp.

Det er tre grader av tiltak; forebygge, begrense eller stanse. Å forebygge innebærer at høyskolen iverksetter tiltak før skaden skjer. Å begrense innebærer at det iverksettes tiltak som begrenser skadeomfanget av en skade eller negativ konsekvens som allerede har skjedd. Å stanse er den mest alvorlige graden av tiltak og innebærer eksempelvis å avslutte et kontraktsforhold.

Trinn 4 – Følge opp tiltakene:

Hensikten med oppfølging av tiltakene er å vurdere om disse har fungert etter planen, eller om noe bør gjøres annerledes i fremtiden for å forbedre dem. Det betyr at høyskolen må undersøke hvor mange av tiltakene som faktisk ble gjennomført til planlagt tid, hvor godt tiltakene har fungert og om skade på individer eller grupper faktisk har blitt avverget eller håndtert. I tillegg må det vurderes om noen negative konsekvenser er oversett tidligere, og i så fall sørge for at disse inkluderes i fremtiden.

Tiltak som høyskolen kan gjennomføre er for eksempel å forhåndskvalifisere leverandører, konsentrere seg om få leverandører og bli godt kjent med dem for å skape langsiktige forbindelser, knytte seg til leverandører som har stort fokus på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold hos sine produsenter.

Høyskolen skal bruke sin innflytelse til å påvirke der det forårsakes negative konsekvenser.

Trinn 5 – Kommuniser med berørte interessenter:

Høyskolen skal kommunisere med berørte interessenter og rettighetshavere om hvordan negative konsekvenser er håndtert.

Når aktuelle målgrupper er identifisert, må det gis informasjon om de negative konsekvensene som angår dem og hvilke tiltak som iverksettes. Informasjonen må deles på en forsvarlig måte, slik at ikke berørte interessenter blir utsatt for hevnaaksjoner eller represalier. Målgruppens egne synspunkter om informasjonsdeling må hensynstas.

Trinn 6 – Gjenopprette:

Dersom skader har oppstått skal høyskolen sørge for, eller samarbeide om, gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd. Gjennom en gjenopprettelsesprosess skal høyskolen bruke sin innflytelse og påvirke den som har forårsaket skaden til å sørge for gjenoppretting. Bidrag til gjenoppretting kan også skje ved å gi opplysninger som kan være nyttige ved undersøkelser eller dialog.

Gjenoppretting skal stå i forhold til skadens art og omfang. Eksempler på gjenopprettingstiltak kan være erstatning, offentlig beklagelse, beklagelse og tiltak som ivaretar ofrene og forebygger framtidige overgrep, sanksjoner og tiltak for å hindre fremtidig skade.

Hensiktsmessig gjenoppretting skal skje ved å konsultere og involvere berørte interessenter og rettighetshavere.